

**REGIUNILE DE COOPERARE
TRANSFRONTALIERĂ, SURSE DE STABILITATE
SAU CONFLICT?**

***Prof. dr. Nicolae POPA
Universitatea de Vest din Timișoara***

npopa61@yahoo.com

1. Mutații actuale în conceptul de dezvoltare regională

- - Ca efect al globalizării, raportarea la teritoriu nu se mai face astăzi doar în logica unităților politice sau administrative, ci mai ales în aceea a unităților teritoriale funcționale, performante (performanță economică, socială, de civilizație)
- - Rezolvarea relațiilor comunităților umane cu teritoriul se supune logicii competiției și managementului teritorial
- - Răspund euroregiunile acestei logici?
- - Diversele situații frontaliere stimulează sau inhibă relațiile transfrontaliere și dezvoltarea euroregiunilor?

2. Ideea națională și mișcarea regională în Europa

- - Europa, teatru de experimentare a modelelor social-politice înnoitoare în ultima jumătate de mileniu
- - Europa, continentul în care s-a structurat ideea națională
- - Europa, continentul în care, astăzi, suveranitatea statului național este atacată la două nivele: la nivelul competențelor interne și la nivelul reprezentativității externe
- - De la „libertate, egalitate, fraternitate”, la democrație și drepturile omului.

3. Regiunile de cooperare transfrontalieră în Europa: cauze, factori, rațiuni

- - După constituirea statelor naționale în Europa, colaborarea transfrontalieră a rămas slab dezvoltată (memorie conflictuală, clivaje frontaliere în creștere)
- - Unele unități teritoriale tradiționale au fost profund afectate, prin segmentarea lor de frontierele naționale (Banat, Silezia, Tirol, Galiția etc.)
- - Totuși, ștergerea disparităților structurale și teritoriale moștenite nu a fost posibilă
- - De îndată ce contextul internațional s-a liberalizat, vechile solidarități au tins să renască, anulând frontiera ==> nuclee de euroregiuni viabile.
- - Pot deveni astfel de regiuni modele de colaborare și dezvoltare pentru integrarea europeană a statelor?

European Border Regions 2000
Régions frontalières européennes 2000
Europäische Grenzregionen 2000

Statistik Austria / Österreichisches Statistisches Bundesamt

 Europäische Grenzregionen 2000
 Die Europäische Kommission hat im Jahr 2000 die ersten drei Rufen für die Ausschreibung von Projekten im Rahmen des Interreg III-Programms veröffentlicht. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig.

Statistik Austria 2002 - © 2000-Grazer

 Europäische Grenzregionen 2000
 Die Europäische Kommission hat im Jahr 2000 die ersten drei Rufen für die Ausschreibung von Projekten im Rahmen des Interreg III-Programms veröffentlicht. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig.

 Europäische Grenzregionen 2000
 Die Europäische Kommission hat im Jahr 2000 die ersten drei Rufen für die Ausschreibung von Projekten im Rahmen des Interreg III-Programms veröffentlicht. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig. Die Ausschreibung ist für die Jahre 2000 bis 2006 gültig.

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

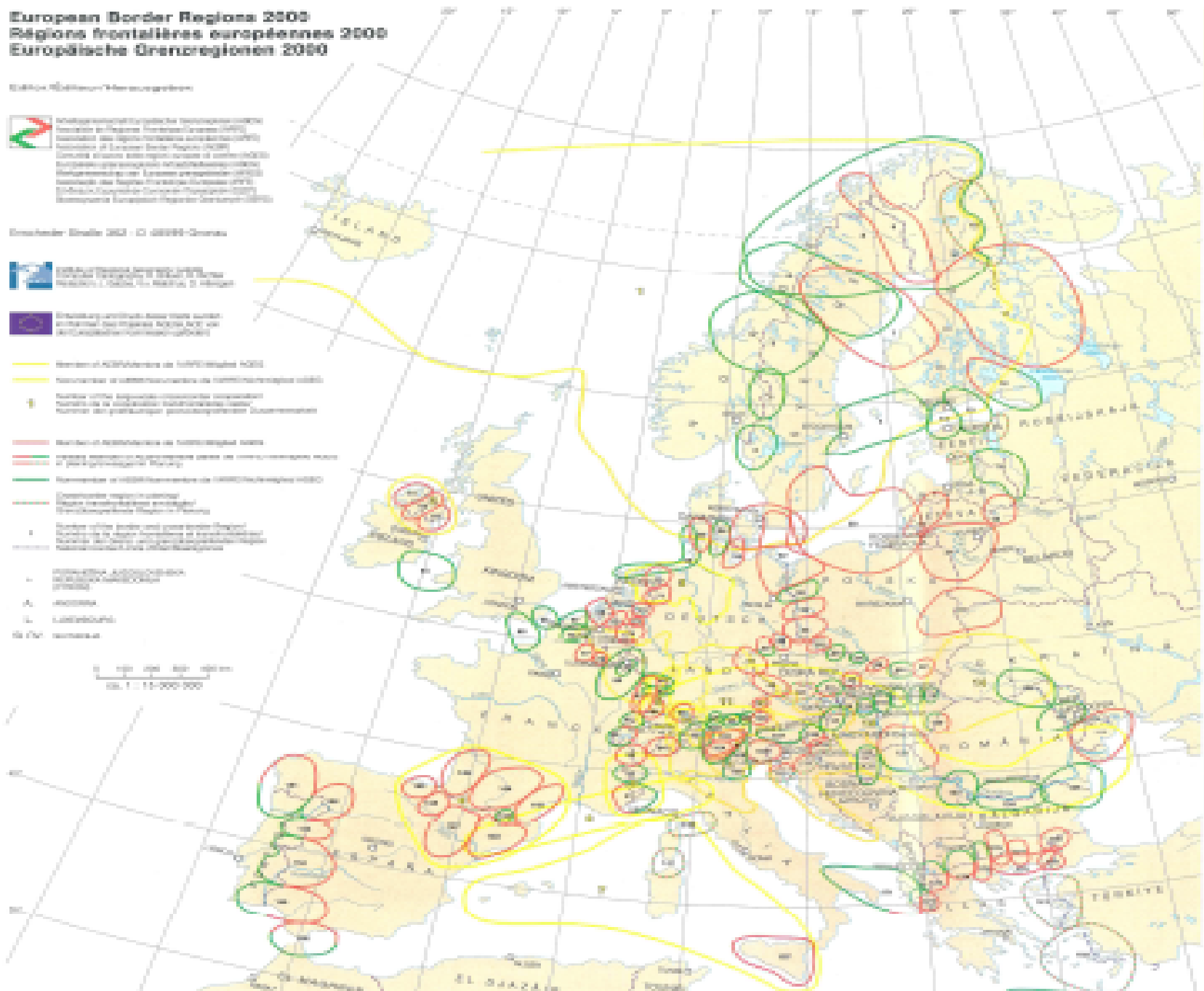
 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

 Grenzen der NUTS-Regionen der NUTS-Regionen 2000

4. Tradiții regionale în spațiul carpato-danubian

- - În Europa Centrală și de Sud-Est tradițiile regionale sunt remarcabile
- - În spațiul românesc: *țările locale* – cadru ideal pentru dezvoltarea durabilă
- - Noua mișcare regională și tendința de reactivare a *regiunilor istorice*
- - *Regiunile istorice* (cadre de coeziune socială) versus *regiunile de dezvoltare* (cadre echilibrate, de organizare funcțională).
- - Unele regiuni istorice românești au astăzi caracter transfrontalier (Banat, Bucovina, Maramureș, Dobrogea, chair Moldova). ==> rolul de punți de legătură între statele naționale

5. Fenomenul transfrontalier în România: origini, factori, specific

- **Dominatiile imperiale au creat regiuni fara a tine cont de identitatea nationala**
- **Desele schimbări de frontieră au accentuat multiculturalitatea, apoi competiția/colaborarea interculturală**
- **Regiunile de graniță sunt și astăzi multiculturale (ex.: în vestul, nordul și sud-estul României), de o parte și de alta a frontierei**
- **Întrepătrunderile identitare lucrează în favoarea euroregiunilor**

6. Virtuțile regiunilor transfrontaliere

- Vitalitatea regiunilor transfrontaliere depinde de statutul frontierei
- Virtuți ale regiunilor transfrontaliere:
 - - cuprind *societăți plurale* (etnic, confesional, lingvistic, cultural...)
 - - adesea sunt *societăți interculturale*, unitare din punct de vedere civilizațional
 - - conservă o *memorie colectivă cu valori unitare*, chiar dacă uneori este vorba de o *memorie a rivalităților*
 - - pot juca rolul de *punți între națiuni*
 - - sunt *societăți concurențiale*
 - - sunt *societăți dinamice, inovative*
 - - *joaca rolul de punți între națiuni*

7. Riscurile în regiunile transfrontaliere

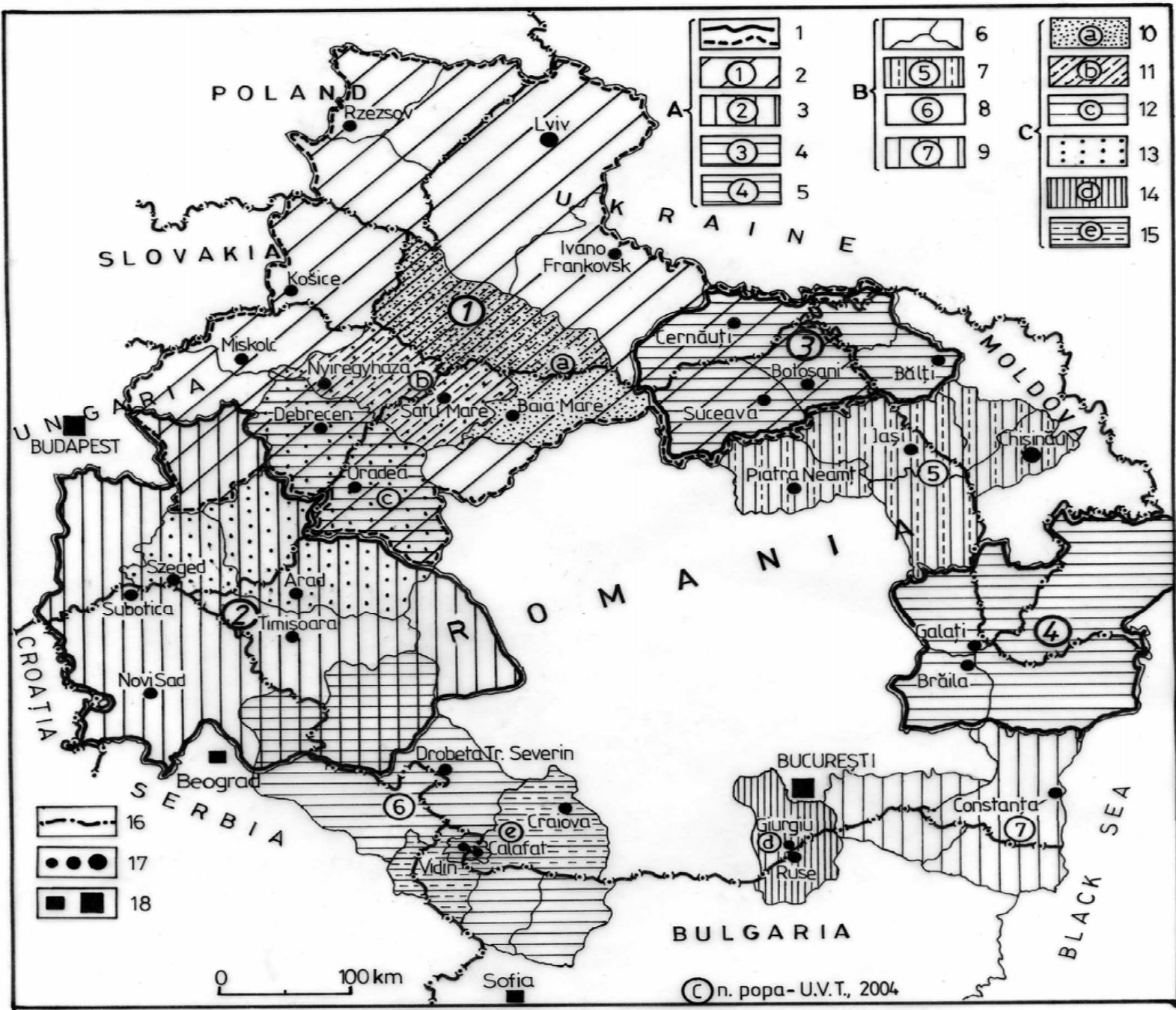
- Cele mai importante *obstacole*: creșterea distanțelor (economice, culturale, instituționale) dintre comunitățile vecine, de o parte și de alta a graniței
- Depășirea acestor obstacole influențează decisiv capacitatea comunităților locale de a face față factorilor de risc specifici spațiilor frontaliere
- Care sunt factorii de risc?
 - - accentuarea decalajelor
 - - rivalități (TRACECA)
 - - tensiuni (Insula Șerpilor)
 - - blocaje (podul peste Dunăre)
 - - conflicte
 - - practici agresive unilaterale (canalul Bâstroe, iunie)
 - - accidente și calamități (Inund. din Banat, aprilie-mai 2005)
- Premisă agravantă: transparența redusă a spațiului frontalier
- Premisă preventivă: intercunoașterea
- Factori de stabilitate: dialogul, negocierea
- Rezolvarea problemelor: acțiunea comună

8. Propagarea mișcării euroregionale în România

- **Reacția rapidă a elitelor românești la fenomenul euroregional și contextul conservator național**
- **Prioritatea acordată factorilor politici a dus la constituirea de euroregiuni excesiv de mari, nefuncționale; totuși, proiectele mari necesită actori puternici**
- **Primele inițiative s-au propagat dinspre Ungaria și au fost primite cu rezerve (euroregiunea Carpatică : Nyiregyhaza-1992, Debrecen-1993)**
- **Inițiativele României s-au orientat spre granița de nord-est și est**
- **Inițiativele locale s-au afirmat mai ales pe granița de sud**

9. Cooperările transfrontaliere ale României și perspectivele acestora

- Există 11 euroregiuni sau cooperări transfrontaliere cu participarea României (*Carpatica, DCMT, Prutului Superior, Dunării de Jos, Siret-Prut-Nistru, Bihor-Haidu Bihár, Dunărea 21, Giurgiu-Ruse, Danubius, Dunărea de Sud, Dunăre-Dobrogea*).
- Alte cooperări:
 - - cooperarea româno-maghiară, pe toată lungimea frontierei comune;
 - - cooperarea româno-ucraineană, axată pe nucleul Maramureșului istoric.
- Cele mai multe nu au trecut de stadiul întâlnirilor protocolare și al proiectelor de intenții
- Euroregiunile de pe granița externă a UE, obstrucționate în perspectivă de frontieră
- Regiunile occidentale ale României au un plus de vocație pentru dezvoltarea fenomenului transfrontalier

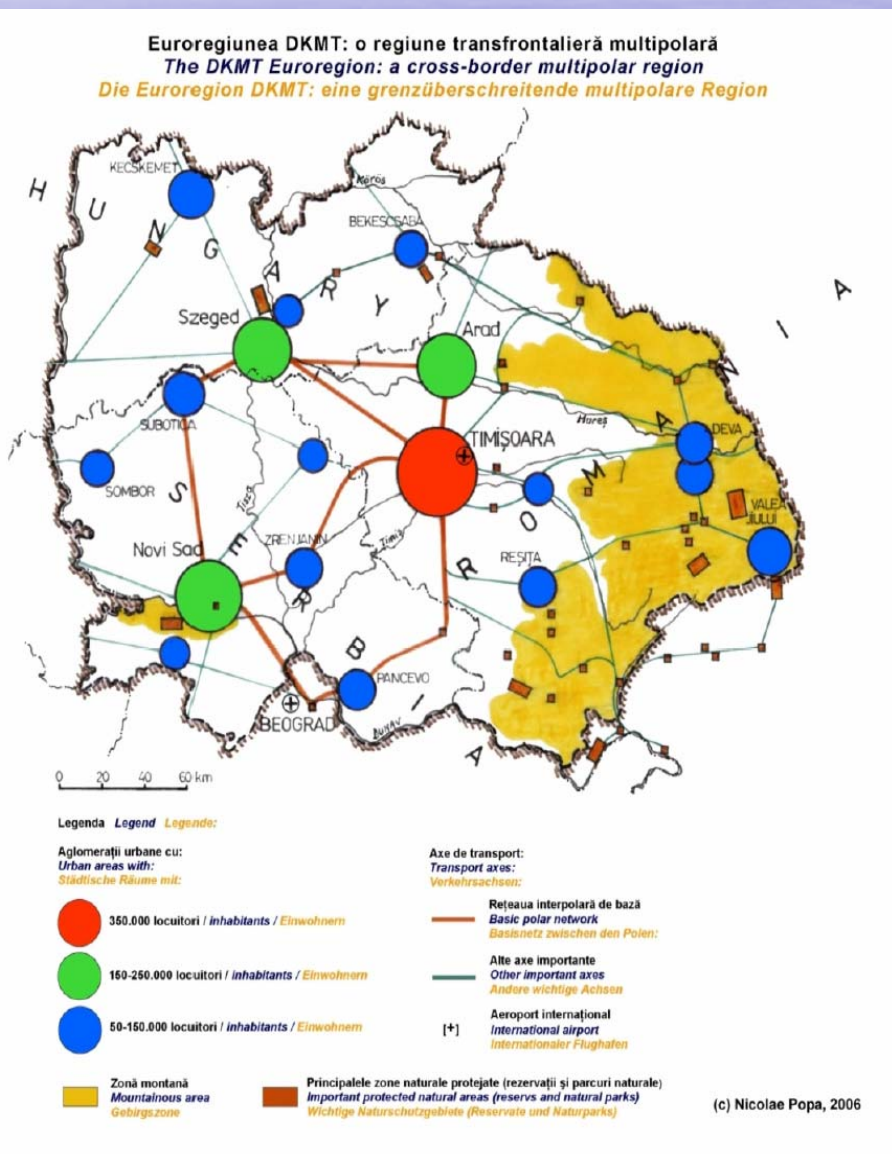

Euroregiunea DCMT

- Suprafața – 71879 km²
- 2/3 câmpii și 1/3 munți și dealuri
- Populația – 5.357.704
- Densitatea – 74,5 hab. / km²
- Populația rurală – 39 %
- Populația activă – 42,0 %
- Rata șomajului – 9,7 % (30% în Vojvodine)
- Densitatea drumurilor – 28,9 km / km²

Euroregiunea DCMT în viitor : actor subregional sau cadru de viață comun?

În prezent, numeroase obstacole:

- Restricții juridice pentru relațiile transfrontaliere directe
- Nivele administrative diferite
- Grade diferite de descentralizare
- Contraste economice
- Lipsa mijloacelor financiare
- Grade diferite de integrare în UE
- Dificultăți de trecere a frontierei
- Relații economice directe modeste

Un viitor optimist, în funcție de politica regională

- Integrarea europeană
- Spiritualizarea frontierelor
- Omogenizare legislativă
- Descentralizare și subsidiaritate
- Creșterea nivelului de trai

În loc de Concluzie

- Euroregiunile, între construcția stabilității pe termen scurt și crearea unui potențial de instabilitate pe termen lung ?
- *Pentru că „frontiera are nu doar un fundament biologic ci și, mai ales, un fundament social”[\[1\]](#), cum am putea-o șterge fără a provoca un adevărat haos în ordinea lucrurilor?*

▪

[\[1\]](#) Raffestin, C., 1993, p. 159.

■ **VĂ MULȚUMESC !**

■ **npopa61@yahoo.com**